

Rapla maakonna testostlemise raport aastal 2023

Testostlemine on meetod, mis aitab analüüsida alkoholi ja tubakatoodete kättesaadavust haavatavatele sihtrühmadele (noortele). Protsessi käigus saadakse ülevaade, kui lihtne on noorel temale keelatud tooteid kätte saada müügikohtadest.

Testostlemise eesmärk on kujundada ühiskondlikke norme ja suurendada ettevõtjate vastutustunnet noorte tervise eest.

Rapla maakonnas toimus testostlemine 13. ja 20. detsembril. Testostlemise korraldas Raplamaa Omavalitsuste Liit ja tegevus toimus uimastiennetusprogrammi vahenditest. 13. detsembril viidi läbi testostlemine Kehtna ja Rapla valdades ning 20. detsembril Märjamaa ja Kohila valdades. Kokku osales testostlemises 3 noort vanuses 18 aastat. Noori saatsid täiskasvanud isikud KOVst või maakonna tervisenõukogust.

Protseduur: alkoholi ja tubakatoodete ostu imiteeriti. Dokument, mida küsitakse, peab olema ID-kaart. Kaupluste puhul testiti nii tava- kui iseteeninduskassat. Kui kassast lasti toode läbi ilma dokumenti küsimata, oli test ebaõnnestunud. Testostlemise kohta anti kohest tagasisidet müüjatele – kes testi läbis, sai rohelise tänukirja ja kes ei läbinud, punase märgukirja.

Noored kaardistasid müüjate suhtumist (silmside, vanuse küsimine), millist dokumenti küsiti, kas dokumendi andmete põhjal arvatati vanust jms.

Raplamaal testiti 44 müügikohta – vaatluse all oli 11 tanklat, 1 kiosk ja 33 kauplust. KOV põhiselt testiti Rapla vallas 17, Kehtna vallas 9, Märjamaa vallas 13 ja Kohila vallas 6 müügikohta. 22-s (50%) müügikohas küsiti noorelt dokumenti, 22-s ei küsitud (50%). Raikküla pood jäi kontrollimata, sest poes oli elektrikatkestus.

Rapla vallas küsiti 23%, Kehtna vallas 75%, Märjamaa vallas 61% ja Kohila vallas 67% juhtudest dokumenti.

Kindlat üldistust teha ei saa, 11-st tanklast küsiti 4-s dokumenti (36%). COOP-i kauplusi oli kokku 13 - küsiti 8-s dokumenti (62%), Meie kauplusi oli kokku 4 - küsiti 2-s (50%). RIMI kauplusi kokku 2- üheski poes ei küsitud dokumenti. Grossi kauplusi kokku 2- küsiti 1-s (50%). Maxima kauplusi kokku 2 - üheski ei küsitud dokumenti. Rapla kahes suurimas kaupluses Prisma ja Selveris küsiti dokumenti. Rapla R-Kioskis ei küsitud dokumenti. Erapoodides (5) küsiti dokumenti 4-s poes (80%). Ühes söögikohas ei küsitud dokumenti. Rapla ainukeses alkoholi poes CityAlko-s ei küsitud dokumenti. Iseteeninduskassadest sooritati testostlemist kokku 5-s kaupluses, millest vaid ühes (20%) küsiti dokumenti (Selver). 8 ostu korral näidati dokumendiks õpilaspiletit, mis teenindajale sobis, kuid õige isikut tõendavaks dokumendiks on ID-kaart.

Üldiselt teenindajatel on ostjatega olemas silmside, kuid puhtalt välimuse järgi ei saa hinnata noore vanust ja seetõttu tuleb küsida kontrolliks dokumenti, kõikidele pikemalt juba täisealises vanuses olnutele tuleks võtta komplimendina, kui müüja dokumenti küsib ja kindlasti kiita hoolivuse ja märkamise eest.

Testostlemise tulemused jagatakse avalikkusele läbi maakonnalehe Raplamaa Sõnumid ja TRE raadio saates Tervist!, raport saadetakse PPA Rapla jaoskonnale, kohalikele omavalitsustele ja ettevõtetele.

Ülle Laasner, turvalisuse ja rahvatervise spetsialist ja
Anabell Kinkar maakonna tervisenõukogu liige